

ЯРОСЛАВ СЕЛЕЗІНКА

Народився 1 грудня 1887 р. в Янчині Перемишлянського повіту на Львівщині. Батько – о. Микола Селезінка був парохом; мати – Марія – донька о. Омеляна і Савини з Коцюбів-Петрушевичів.

Я. Селезінка здобув звання доктора права, одночасно закінчивши й абітурієнтський курс Торговельної академії у Відні. Був покликаний до однорічної військової служби в австрійській армії та призначений військовим харчовим офіціалом. Під час війни двічі відзначений Золотим Хрестом Заслуги. Після розпаду Австро-Угорської монархії вступив на службу Українській державі сотником Третього галицького корпусу.

Виступив одним з організаторів Листопадового зриву в Стрийському повіті. Я. Селезінка увійшов до складу військового керівництва цього повіту як інтендант. Уповноважений представник Стрийської повітової ради о. Остап Нижанківський 15 листопада 1918 р. інформував на засіданні УНРади про становище в повіті: “Стрий взятий 1 с. м. [листопада] без проливу крові через д-ра Селезінку при помочи 120 крісів і около 1000 ночею стягнених з околиці селян. Верхом сеї організації стоїть Директоріат, до якого увійшли: 1. Посол В. Сінгалевич (іменований повновласник Львівської Української Національної Ради з повноваженнями для цілого округу Стрийського). 2. Радник суду Остап Веселовський. 3. Остап Нижанковський”.

Після переходу УГА за Збруч Я. Селезінка займав посаду референта інтендагури при уряді Диктатора ЗУНР Є. Петрушевича в Кам’янці-Подільському. О. Назарук у спогадах “Рік на Великій Україні” (Львів, 1921) описав невдалу спробу збройного виступу частини УСС проти уряду Диктатора в листопаді 1919 р. При цій нагоді згадав дискусію з Я. Селезінкою навколо питання: кого залишити залогом в Кам’янці – УСС чи частину УГА. О. Назарук підтримав УСС. Проти нього виступив Я. Селезінка: “Прості УСС це військо добре, зовсім таке саме як у кожної

іншої освідомленої галицької частини. Але між старшинами УСС є значна часть людей, які військової школи не перейшли, яким дисципліна не увійшла в кість і кров, а зате увійшло їм там розполітикування. Придивіться тільки таким фактам, як поводитьься в диктатурі старшина звичайної Галицької Армії, а як поводитьься старшина УСС з тої розполітикованої частини: він зараз преться йти щонайменше до самого начальника військової канцелярії диктатури – так собі, “побалакати”. Це не є військо”. Хоча тоді прислухались до пропозиції О. Назарука, останній все ж визнав слушність висновків Я. Селезінки.

Після переїзду Диктатора 16 листопада 1919 р. до Відня Я. Селезінка виконував обов'язки шефа військової канцелярії у ранзі отамана і функції особистого секретаря Президента. С. Куропась у статті “Робітничі курені УГА в Празі” ствердив, що “майор Селезінка очолював Український консулат у Празі”. На думку Максимчука, цілком можливо, що перед виїздом до Відня він працював військовим отаманом при посольстві у Празі.

У 1920–1921 рр. брав участь у засіданнях Колегії уповноважених. На засіданні 18 вересня 1920 р. Диктатора Я. Селезінка, як заступник начальника військової канцелярії Диктатора ЗУНР, підтримав пропозицію Р. Перфецького про призначення Я. Підляшецького кур'єром для зв'язку з краєм. На цьому ж засіданні він реферував звіт отамана Шипайла – військового відпоручника при посольстві у Празі про стан таборів і запропонував доручити В. Сінгалевичу негайно виїхати до Праги з метою проведення переговорів з чехословацьким урядом. На засіданні 1 жовтня 1920 р. В. Сінгалевиц доповідав про справу продажу двох радіостанцій, які були власністю ЗУНР. Народа уповноважених доручила Я. Селезінці продати їх у Празі. 2 листопада ц. р. Я. Селезінка відзвітував про цю поїздку: більшу радіостанцію не вдалося продати чехословацькому уряду, а щодо меншої – розпочаті переговори з Міністерством пошт мали продовжитись у Відні.

На засіданні 9 жовтня Я. Селезінка запропонував скликати окреме засідання Колегії 14 жовтня 1920 р. і обговорити призначення генерала Курмановича командиром Бригади в Німецькому Яблонному (останній відмовився це зробити через безпідставні плітки про трактування бригади як групи полонених).

Головуючий на засіданні О. Ганінчак звернувся від імені Колегії до генерала з проською зайняти названу посаду. У відповідь В. Курманович зачитав листа з проханням про звільнення з військової служби. Після тривалої дискусії за участю Я. Селезінки, В. Курманович попросив два дні для ухвалення рішення, однак знову відмовився.

На підставі реферату Я. Селезінки на цьому ж засіданні ухвалено надати старшинам військового табору в Ліберці позику 6500 чеських корон для оплати торговельних студій, а також допомогу 5000 чеських корон Українському робітничому табору на організацію просвітньо-культурного гуртка та святкування річниці Листопадового зриву. З нагоди цього свята 25 жовтня 1920 р. затверджено Наказ Диктатора до УГА, який зачитав Я. Селезінка.

На засіданні 6 листопада ухвалено надати отаману Шипайлу місячну зарплату в розмірі 3000 чеських корон від 1 грудня 1920 р., а булавному десятникові О. Споришу 300 корон з Державної каси ЗУНР. 26 листопада 1920 р. знову Я. Селезінка реферував про матеріально-побутовий стан таборів у Ліберці і Німецькому Яблонному. На його ж пропозицію ухвалено делегувати В. Сінгалевича до Праги для проведення переговорів від імені уряду і доручено уряду фінансів надати військовому відпоручнику у Празі кредит, необхідний для інспекційної поїздки до робітничих сотень на Прикарпатську Україну.

Після повернення до краю у 1924 р. Я. Селезінку польська влада звинуватила у “головній зраді” і “публічному насильстві” (57 і 87 статті кримінального закону). Судовий процес, який розпочався у вересні 1924 р., був таким, як всі інші українські політичні процеси. Проте мав і особливість – вперше судили високого урядовця ЗУНР. Кореспондент “Діла” зауважив, що “акт обвинувачення, подібно як акти обвинувачення з попередніх процесів (майже на всіх слідна та сама рука), переповідає протипольську акцію в краї і закордоном, перчислює усі акти саботажів, які коли-небудь і з чийого-небудь боку трапились у Східній Галичині за останні роки, й таким робом старається витворити образ одної величезної української конспірації, скерованої проти польської держави й усього що польське. Річ ясна – обвинуваче-

ний являється на сторінках такого акту обвинувачення головним мотором цілої отої акції”. Головними фактами обвинувачення виступали дві відозви, підписані Є. Петрушевичем і членами його уряду (у т. ч. Я. Селезінкою): “До Українців Галицької Землі” 1 листопада 1921 р. та “До населення Галицької Землі” 10 вересня 1922 р. Захисниками Я. Селезінки на судовому процесі виступили українські адвокати Володимир Бачинський, Михайло Глушкевич, Володимир Старосольський, а свідками – Володимир Охримович, Олександр Марітчак, Сидір Голубович.

Обвинувачений у своєму виступі заявив, що він не вважає себе винним: “Акт обвинувачення – закинув мені, що я був членом самозваного уряду, підбурював галицьке населення до повстання проти польського уряду й польської держави. Це невірно. Від листопада 1918 р. до марта 1923 р. я був військовим ЗУНР. Я був покликаний до війська наказом і тільки виконував свій обов’язок”.

У 1925–1939 рр. Я. Селезінка належав до Українського національно-демократичного об’єднання (УНДО). Інтенсивною була його організаційно-політична і громадська діяльність у Радехівському повіті. 1 березня 1927 р. відбулася нарада інтелігенції Радехівського повіту, на яку Я. Селезінка і М. Панасюк запросили секретаря ЦК УНДО В. Цегелевича. Після наради останній описав стан справ у повіті: “Радехівський повіт є досить добре організований. В повіті ведуть інтенсивну працю: філія “Просвіти”, філія “Рідної школи”, Повітовий союз кооперативів і “Союз українок”. Всі повітові установи були повністю в руках націоналістів. Головою “Просвіти” є о. д-р Пелліх, секретарем – Панасюк; головою “Рідної школи” д-р Селезінка, секретарем – Панасюк”. Я. Селезінка займався також організацією сокільського руху і сформував цілий ряд сокільських організацій в повіті.

До 1933 р. Я. Селезінка підтримував тісні взаємини з членом ЦК УНДО Дмитром Паліївим, особисто запрошував його на повітові народні з’їзди, наради, передвиборчі віча. Після виходу Д. Паліїва з УНДО і організації Фронту національної єдності (ФНЄ) Я. Селезінка залишився в УНДО. На повітових народних з’їздах 3 березня 1934, 29 грудня 1935 р. Я. Селезінка постійно обирався головою комітету УНДО. На останньому з них він склав звіт про

діяльність партії, де ствердив, що “організаційно УНДО охопило всі місцевості повіту. Життя політичне, ще недавно досить кволе, тепер помітно оживилось”. Аналізуючи роботу виборчого комітету 1935 р., Я. Селезінка зазначив: “Вибори до сойму переведено як слід. В повіті відбуто 11 віч, 62% населення взяло участь у виборах. З голосуючих український кандидат дістав 95% (москвофільський – всього 203 голоси; український – 22 тисячі)”.

Після возз’єднання Західної України з УРСР 1939 р. був вивезений і розстріляний у таборі смерті Ярцево Архангельської області.

Література: Назарук О. Рік на Великій Україні. – Львів, 1921; Максимчук І. Нарис історії роду Петрушевичів. – Чикаго, 1967; Енциклопедія українознавства. Т. 6. – Львів, 1996; Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Документи і матеріали у 5-ти томах. Т. 2. – Івано-Франківськ, 2003; Ортинський В. Силві структури Західно-Української Народної Республіки. – Львів, 2004.

Степан Борчук